

den als dusdanig bij acclamatie herkozen.

Den heer de Wever, die als bestuurslid ontslag heeft genomen, kunnen we, zegt de Voorzitter, niet missen."

Dit wordt door alle aanwezigen ten volle beaamd.

Daarom wordt de heer de Wever met algemeene stemmen in zijne functie gehandhaafd.

Punt 8 der vergadering, n.m.l. „bepaling Wintervergadering" wordt overgelaten aan het Bestuur.

De heer Schoonhoven demonstreerde een vogelnest met eieren; er ontstond zich 'n discussie over de vraag of 't een merelnest, dan wel 't nest van 'n andere lijstersoort zou zijn; de meesten hielden 't voor 'n merelnest.

Welwillend werd 't door den heer Sch. afgestaan aan 't Museum.

Merkwaardige boomen.

Verzochten we verleden jaar in ons Maandblad de belangstelling voor 'n paar oude eiken- en lind-boomen, die, althoe wel van alledaagsche soort, imponcerden door hoogen ouderdom — thans willen we de aandacht vestigen op enkele uitheemsche boomsoorten in oude parken of particuliere tuinen in ons gewest, welke uitmunten door groote zeldzaamheid en tevens mooi gevormde, eerbiedwaardig oude exemplaren vertegenwoordigen.

We bepalen ons tot oude uitheemsche boomen; jonge dito boom- en heestersoorten kan men overal genoeg vinden; te kust en te keur zijn ze voor geld verkrijgbaar.

Bovendien zijn zulke uitheemsche boomen in hun jeugd alleen voor botaniei aantrekkelijk.

Goede kennissen hebben 't me vaak kwalijk genomen als ik hen, ter beschouwing van dergelijke planten, 'n verre tocht liet maken. Ze vonden die kleine vreemdelingen, vergeleken bij onze inheemsche reuzen-eiken en -linden, als 't ware onnoozele karikaturen.

* *

De eerste veevende plantengroep, waarin we echte boomen aantreffen, is die der *Gingkoaceae*.

In vroegere tijdperken was 't 'n talrijke familie, die over 't heele noordelijke halfond leden telde.

De vele fossiele afdrukken in 't tertiair zijn er nog immer om zulks te bewijzen.

Tegenwoordig is over de heele wereld, als eenige representant meer over in China en Japan: de *Gingko* (*Gingko biloba* L.)

Hier van bevindt zich 'n mooi exemplaar in 't park der Proostdij te Meersen.

't Is 'n zeer oude $\pm$ 25 Meter hooge boom, met kaarsrechten stam en afwisselend geplaatste, horizontale, hier en daar iets overhangende takken, die een pyramidale kroon vormen.

Opvallend zijn vooreerst de cylindrische, naar beneden gerichte uitwassen aan stam en takken, die bij jongere boomen ontbreken. Hun beteekenis is onbekend, wat trouwens van zulke herinneringen aan lang vervlogen tijden ook wel te verwachten moet zijn.

Geen enkele boom of struik in ons klimaat heeft zulke waaivormige bladen als de *Gingko*. Sommige zijn van boven in 't midden min of meer diep gespleten, andere hebben alleen gekerfde randen; steeds bezitten ze waaivormig gerangschikte nerven.

Hierbij komt nog, dat de boom tweeërlei takken met tweeërlei bladeren voortbrengt, n.l. langloten

met langgesteelde en verspreid staande bladeren, en kortloten met kleinere, in schijnkransen geplaatste bladeren. Deze laatste takken groeien in 3-4 jaar nauwelijks 2 cM., maar zijn bestemd om de bloemen en vruchten voort te brengen.

Deze boomsoort is tweehuizig; 't eene individu ontwikkelt alleen mannelijke bloemen, welke bestaan uit 2-3 cM. lange smalle katjes; 't andere alleen vrouwelijke, twee heel kleine groene knopjes aan één steeltje. Voor zoover we weten hebben we in Zuid-Limburg nergens vrouwelijke *Gingko's*. De vruchten, die we in 't Museum te Maastricht ter bezichtiging geplaatst hebben zijn afkomstig van Slikkerveer, waar mannelijke en vrouwelijke boomen naast elkaar staan.

Ze lijken veel op gele mirabelpruimen aan 'n langen steel. Zelden zijn er twee vruchten aan één steel, omdat ééne in den regel mislukt!

Ze hebben een onaangename, ransen geur en smaak, bevatten veel olie en een steenkern ter dikte van een kersepit.

Geroosterd worden ze in Japan veel gegeten.

Om spoedig rijpe vruchten te oogsten zou men in een onzer parken een vrouwelijken tak op een mannelijken boom kunnen enten, iets wat gemakkelijk lukt.

Interessant is ook, dat de bladeren dezer boomsoort zoo gauw hun lichtgele herfsttint krijgen en in 'n paar dagen maar totaal afvallen.

Nog moeten we even 'n variëteit van deze boomsoort vermelden, met uitsluitend overhangende takken.

De meesten onzer zullen wel den parapluievormigen *Gingko* gezien hebben in 't Stadspark te Maastricht.

Welnu, dat is zoo'n variëteit.

Maar wie 'n prachtexemplaar wil zien, vraag even aan Dr. Rombouts verlof 'n kijkje in diens tuin te nemen.

Aan dit zeer oude, vrijstaande exemplaar, valt eerst recht 't karakteristieke van dezen vorm op!

De stam heeft op 1 Meter boven den grond ruim twee Meter omvang, terwijl de heele boom nauwelijks 8 Meter hoog is.

Onze Rijksarchivaris, de heer Flament, deelde ons mede, dat deze boom in den Franschen tijd door G. J. Colpin, destijds adjunctmaire en lid van den Conseil de l'arrondissement de Maastricht, direct van uit Japan werd medegebracht en toen in genoenden tuin geplant is.

Het boompje in 't Stadspark zou er een afzetsel van zijn. De eerste invoering van den *Gingko* in Europa dateert ongeveer van 1754; toen werd hij n.l. overgebracht naar Engeland. In 1788 kwam hij in Frankrijk, tegen enorm hooge prijzen (*arbre aux quarante écus!*). In ons land zou hem reeds in 1735 niemand minder dan Linnaeus en wel te Harderwijk in den toenmaligen botanischen tuin aldaar geplant hebben.

In zijn vaderland vindt men van deze boomsoort oeroude vertegenwoordigers. De *Gingko* wordt er als heilig beschouwd, van staatswege beschermd en veel in de buurt van tempels en graven geplant.

Mannelijke en vrouwelijke boomen zouden, volgens den bekenden coniferenkundige Beissner te Bonn, niet van elkaar in habitus verschillen. Hieromtrent zou echter verwarrend bij onze botanie ontstaan zijn, omdat boomen door stekken voortgeplant, nooit zoo regelmatig groeien als die, welke uit zaad gewonnen worden.

Maar wij ontvingen toch van den heer L. Springer, tuinarchitect te Haarlem, eene foto van de boomen van 't landgoed Slikkerveer, die 't verschil in stand der takken bij de verschillende geslachten duidelijk in 't oog doet vallen.

't Al of niet bestaan van dit verschil blijft derhalve nog niet geheel opgelost.

* *

Ook op 't gebied van **Coniferen** hebben we in Zuid-Limburg nog wel enkele merkwaardigheden.

Zoo kan men b.v. bij 't kasteel Bethlehem 'n praehligen ouden, geïsoleerd staanden boom zien van de Moerascypres (*Taxodium distichum* Rich.)

De wecke, donzige, frischgroene naalden doen op 't eerste gezicht den boom uitzien alsof hij 'n loofboom ware, maar de kransvormige rangschikking der takken verradert dadelijk z'n coniferenaard.

Vruchten schijnt de Moerascypres bij ons maar zelden voort te brengen; doch als hij zulks doet, kiemen de zaden der kegelvormige vruchten niet.

De fijne naalden staan in twee rijen kransvormig om de dunne twijgjes. Ze vallen in den herfst af, doch even te voren verkleuren ze nog eigenaardig bronsachtig bruin-geel; haast nergens anders wordt 'n dergelijke herfstkleur waargenomen. Op dat oogenblik steekt de boom sterk tegen de omgeving af.

't Afwerpen der naalden geschiedt op 'n andere wijze dan bij loofboomen en zelfs bij de meeste andere kegeldragers.

Zooals de meeste boomen vormt ook de Moerascypres langloten, die blijven doorgroeien en voor den lentegroei zorgen, en kortloten, waaromheen de naalden zitten. Deze kortloten vallen in den herfst met de naalden er aan, af.

De schermvormige kroon wordt gedragen door een artistieke kegelvormigen stam met vezelige schors, die tusschen de schilfers een bruinroode kleur laat doorschemeren.

Men vergeet niet even in den omtrek van den boom te kijken. Aan den rand van den vijver, in wiens buurt hij groeit, steken dikke knobbels boven den grond uit, waaraan wel eens gekapt werd, omdat een tuinman ze voor oude heesterstronken hield. Als men 't gras en de aarde wat verwijderd ziet men dat deze uitwassen behooren bij de wortels van den cypres en met eenige moeite kan men constateeren, dat de dikke hoofdwortels ter plaatse even boven den grond uitkomen, om plotseling weer naar beneden te buigen, zoodat we dan knievormige knobbels krijgen. Zoo'n eigenaardig gevormd worteldeel brengt nooit bladloten of takken voort. 't Dient alleen om den wortels gelegenheid te geven zuurstof op te nemen.

Slechts daár waar dit noodzakelijk voedsel verhindert wordt toe te treden maakt de boom dergelijke „pneumaloforen”. Vandaar dat ze bij 't exemplaar te Bethlehem aan den anderen kant in 't gazon niet of weinig te zien zijn.

Deze knievormige uitstulpingen zijn van binnen

hol en, waar ze in vreemde landen meer dan één Meter hoog kunnen worden, gebruikt men ze daár wel eens als bijenkorven.

Toch houdt deze boomsoort wel van vocht.

In haar vaderland, Noord-Amerika, vormt ze uitgestrekte moerasbosschen. Wordt de bodem te droog of te nat, dan gaan de boomen kwijnen.

De moeras-cypres te Bethlehem heeft 't hlijkbaar naar z'n zin. Hoe oud hij precies is, wist de eigenaar ons niet te zeggen, maar daar de stamomvang op één Meter boven den grond 3.80 M. bedraagt, mag men hem veilig meer dan honderd jaren geven.

In Noord-Amerika komen er voor van 46 Meter hoogte op 10 Meter stamomvang.

De Moerascypres kan voorzeker 'n respectabelen leeftijd bereiken; opgaven echter van duizend jaar en meer berusten meestal op overdrijving.

Zijn hout moet buitengewoon duurzaam en taai zijn.

A. DE WEVER.

Aanwinsten voor de Boekerij.

J. H. F. Kohlbrugge. — Die Verbreitung der Spermatozoiden im weiblichen Körper und im befruchteten Ei, mit 21 Figuren im Text. Sonderabdruck aus dem Archiv für Entwicklungsmechanik der Organismen, XXXV Band, 2 Heft, 26 November 1912. (Jos. Cremers).

W. Kobelt, Professor Dr. — Die erdgeschichtliche Bedeutung der lebenden Najadeen. Sonderabdruck aus den Verhandlungen des Naturhistorischen Vereins der preuss. Rheinlande und Westfalens, 65 Jahrg. 1908. (Idem).

Konrad Fischer, Seminarlehrer in Trier. — Die Flussperlmuschel (*Margaritana margaritifera*) in den Bächen des Hochwaldes. Sonder-Abdruck aus den Verhandlungen des naturh. Vereins der pr. Rheinlande und Westfalens, 64. Jahrg. 1907 (Idem).

Fr. Büttgenbach, Berg-Ingenieur. — Der erste Steinkohlenbergbau in Europa. 1908. Verlag von Ignaz Schweitzer in Aachen. (Idem).

D. J. van der Ven. — Het wonderbare leven der paddestoelen. Met 80 fotogr. natuuroptnamen.

Dr. C. Willemse. — De Reptilien van Nederland. (Overdruk „Levende Natuur”, afl. 7, jaarg. XXI.)

Bericht.

Allen leden, die geen convocatie-biljet hebben ontvangen voor de Algemeene Zomervergadering van 15 Augustus j.l., worden beleefd verzocht hiervan kennis te geven aan den Secretaris.

Officieel.

Nieuwe leden van het Nat. Hist. Genootschap: D. J. van der Ven, Amsterdamsche weg 50, Arnhem; Dr. Th. Reinhold, wnd. Geoloog bij de Rijksopsporing van Delfstoffen, Heerlen; Louis v. d. Heiden, Kassier, Sittard; J. G. J. Heinink, Leeraar St. Jos. Gest., Valkenburg; Meijuffr. G. Raab, Wilhelm. II Singel, Roermond.